СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 33. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 10-го ЛЮТОГО 1950 — No. 33. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, FEBRUARY 10, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 / 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1015 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

БОЯТЬСЯ СОВЄТСЬКИХ БОМБ У НАШИХ ПРИСТАНЯХ

Вашингтон, 8 лютого. — Перед сенатською підкомісією закордонних справ сказав д-р Гаролд С. Юрі, що Росія може напасти Америку й інші Західні Держави атомовою бомбою, привезеною на боєвськім кораблі. Щоб розбити країни північно-Атлантійського Оборонного Пакту вона може підмінувати пристані, таку як Копенгаґен, атомовими бомбами, схованими в торговельних кораблях. Росія матиме доволі атомових бомб з кінцем 1950 р., щоб стати загрозою для Західних Держав і відстрашити Західну Европу від Америки, твердив науковець.

Д-р Юрі це знавець фізики, який в 1934 р. дістав нагороду Нобеля за свої наукові праці. Підчас другої світової війни він помагав при виробі атомової бомби в З.Д.А. Його погляд такий, що Росія ще не має водородної (гідрогенової) бомби, одначе може її мати. Водородна бомба, якщо буде вироблена, мусить бути така велика, що її не можна буде завезти літаком і треба до цього корабля. Коли б водородна бомба вибухла, то перед нею нема де сховатися, каже Юрі. Він думає, що д-р Клос Фукс, якого арештували британці в Лондоні, видав Совєтам американську тайну виробу водородної бомби й тому Росія може бути значно на переді з її виробом. Юрі схиляється до думки, що Атлантійський Союз Держав „може врятувати нас від остаточної загибелі".

Високі урядовці у Вашинґтоні справді побоюються тепер нападу Совєтів. Вони думають, що Росія може в год. 12 вислати державам ультимат, з домаганням здачі, а в год. другій вже напасти з повітря. Вона може вислати кораблі з бомбами до Америки заздалегідь, залишити їх не тільки в пристанях на побережжі, але й у пристанях Великих Озер або американських великих рік і, коли вже все буде готове, виповісти війну.

ЗАКУПЛЕНО ДІМ ТЕОДОРА РУЗВЕЛТА НА МУЗЕЙ.

Товариство Пам'яток по Рузвелті викінчило переговори для закупна дому колишнього президента Злучених Держав, Теодора Рузвелта, у місцевості Саґамор Гилл на Лонґ Айленд біля Ню Йорку. У цьому домі має бути приміщений музей з пам'ятками по Теодорі Рузвелті.

БОМБАРДУВАЛЬНИК ПЕРЕЛЕТІВ ПОНАД 5,000 МИЛЬ БЕЗ ПЕРЕСТАНКУ

Сан Франсиско. — Бомбардувальник воєнної маринарки, марки Нептун, вилетів з літаконосця на Атлантійськім океані, перелетів без перестанку 5,156 миль понад континент, а потім приземнив у Милс Філд, коло Сан Франсиско. Цю дорогу зробив він за 24 годин і 57 мінут.

ЗМЕНШЕННЯ ЗАЛІЗНИЧОГО РУХУ ВНАСЛІДОК НЕДОСТАЧІ ВУГІЛЛЯ

Пенсилвенійська залізниця оприлюднила, що від найближчої півночі обмежує на 25 відсотків товарові залізничі потяги, які вживають вугілля, а особові на 50 відсотків. Залізниця Балтимор енд Огайо стримала досі 25 потягів. Інші залізничі підприємства ще не оголосили своїх плянів.

ЯЙЦЯ И МОЛОКО ДАРОМ ДЛЯ ПОТРЕБУЮЧИХ.

Вашингтон. — Уряд рішив позбутися надвишки припасів яєць і молока у такий спосіб, що роздасть їх різним установам і агенціям прилюдної добродійности. Загалом має бути розданих 73,000,000 фунтів спорошкованих яєць і 163,000,000 фунтів спорошкованого молока, вартости $115,000,000. Цю суму заплачено продуцентам на підставі закону про підтримку фармерських цін. Бараболі почали роздавати ще 17 січня одначе нема кому заплатити коштів перевозу за них, тому уряд рішив їх знищити.

ПРЕЗИДЕНТСЬКА КОМІСІЯ ПРИЗВЕЛА ДО РОЗМОВ У ВУГІЛЛЯНІЙ СПРАВІ.

Вашингтон. — Комісія для ствердження фактів у вугілляній продукції, назначена президентом Труманом, звела докупи ще раз представників майнерської юнії й власників шахт нарозмову для покінчення страйку вуглекопів і для заключення нового контракту. Перші звіти з розмов виказують, що зроблено дуже малий поступ.

АМЕРИКАНСЬКІ ВОЄННІ ПЛІННИКИ ДІСТАНУТЬ ПО $1 ДЕННО.

Вашингтон. — Американці, які попали в полон до Німеччини або Японії, дістануть по одному долярові за кожний день, який вони провели в полоні. Це вирішила Комісія Воєнних Претенсій. Виплата по 1 долярові ухвалена тому, що американські плінники не діставали належного харчу підчас перебування у таборах. Досі зголосилося 75,000 колишніх плінників за такий додаток. Усіх пошкодованих є 120,000.

У КОНГРЕСІ ОБТИНАЮТЬ ФОНДИ НА АТОМОВУ СИЛУ.

Комісія приділів палати репрезентантів ухвалила обтяти на 10 відсотків фонди для Комісії Атомової Енергії і для Адміністрації Ветеранів, одначе заявила, що не буде вмішуватися в працю цих агенцій. Ухвала відноситься не до звичайних бюджетових видатків, тільки до надзвичайного приділу у висоті понад 87 мільйонів на контракти для Комісії Атомової Енергії.

ПІДВИЩЕНО ПОШТОВІ ОПЛАТИ НА $131,000,000

Вашингтон.—Палата репрезентантів ухвалила підвишку поштових оплат на загальну вартість $131,000,000 річно. Мають бути підвищені оплати на поштові картки, висилку каталогів і на важкі пакунки. Боротьба йде ще за підвишку пошти другої класи, до якої зараховуються газети, журнали, („магазини") й друки, висилані гуртом, відповідно до ваги. Між конгресменами йде спір про значення різних посилок для населення й тому не є виключені зміни, коли прийдеться до нового оформлення законопроєкту.

ЦЬОГОРІЧНА КОНВЕНЦІЯ ЛІҐИ МОЛОДІ ВІДБУДЕТЬСЯ В НЮ ЙОРКУ

В. БАКАД ВИБРАНИЙ ЗАСТУПНИКОМ ГОЛОВИ ЛІҐИ І ГОЛОВОЮ КОНВЕНЦИЙНОГО КОМІТЕТУ; М. ВІЧОРЕК ЕКЗЕК. СЕКРЕТАРЕМ ЛІҐИ; ПОКАЗ ТАЛАНІВ ЗАМІСТЬ „ГОМОНУ УКРАЇНИ"

Ню Йорк, 9 січня. Цьогорічна конвенція Ліґи Української Молоді Північної Америки відбудеться в Ню Йорку, а не в Питсбургу, як це початково пляновано — повідомляє „Бюлетін" цеї Ліґи в своєму останньому виданні за лютий, подаючи рівночасно цілий ряд інших інформацій про діяльність цеї активної організації американсько-української молоді та про деякі зміни у її проводі, як теж в програмі діяльности на найближчий час. З цього самого джерела довідуємось, що головою нюйорського Конвенційного Комітету вибрано Володимира Бакада, що був вибраний теж заступником голови Ліґи після резиґнації з цього посту Теодора Шумейка. Остаточно заповнено створений на минулорічній конвенції пост екзекутивного секретаря Ліґи, вибираючи ним Михайла Вічорека з Дітройту. Між іншим М. Вічорек від приблизно 16 років є членом УНСоюзу, у відділі 183, в якому брат Андрій є секретарем. Рівночасно довідуємось, що заповіджений вже свого часу традиційний фестиваль „Гомін України" в цьому році не відбудеться, у зв'язку з призначеними на той час іншими краєвими імпрезами. Натомісць, в тому часі буде влаштований виступ переможців з краєвого конкурсу талантів, по одному: співака, співачки, інструменталіста і танцюриста. Раніше відбудеться конкурс, в якому може брати участь кожний, що почувається на своїх артистичних силах, як з місцевих так і новоприбулих. За дальшими інформаціями в цій справі треба зголошуватись на адресу: Walter Bacad, McBurney YMCA, 23rd St., New York City. Импреза відбудеться в Тавн Голл, а переможцям призначені нагороди, включно зі стипендією у висоті $250.00.

СТАТТЯ В. ДУШНИКА ПРО Д.П. У „ВАШИНГТОН ПОВСТ"

Вашингтон, 9 січня. Місцевий „Пост" у виданні з 5-го лютого надрукував довгу статтю відомого нашого публіциста Володимира Душника, цим разом на тему переселенців до цеї країни европейських Д.П. Статя базована на фактах і матеріялах, зібраних автором під час поїздки головно на фармах Вірджінії, яку він відбув з рамени Католицької Добродійної Конференції. Окрему увагу віддано там українським пеерселенцям, як теж ЗУАДКомітетові, старанням якого вони на фармах Вірджінії опинилися. Наскрізь прихильне та позитивне насвітлення переселенців і переселенчої акції, надруковане у впливовій столичній газеті, не залишиться без відповідного впливу і на остаточне позитивне полагодження нового переселенчого законопроєкту, що його тепер розглядається в Сенаті.

ПОСТУП У ПОЗИЧЦІ ДЛЯ ТІТА

Вашингтон. — Віцепрезидент Міжнародного Банку для Відбудови й Розвитку, Роберт Л. Ґарнер, виявив, що Банк „робить поступ" у переговорах для уділення позички для Югославії. Теж обдумує способи фінансової допомоги для внутрішньої економії в Туреччині через приватні позички. Досі Туреччина розбудовувала своє господарство тільки державними фондами. Тіто, як давніше згадувано, має дістати $25,000,000 на розбудову промислу в Югославії.

ОРГАНІЗУЮТЬ МОЛОДЬ НА ГІТЛЕРІВСЬКИЙ ЛАД

Берлін, 9 лютого. — В Східній Німеччині, що є під совєтською владою, комуністичний парлямент ухвалив закон про організацію трьох мільйонів німецької молоді на такий самий лад, як це було за Гітлера. Навіть спортові організації взято під строгий догляд. Хто не захотів би належати до контрольованої комуністичною партією Вільної Німецької Молоді, той не матиме можливости навіть забавитись з молоддю, ні не матиме вибору своєї професії.

КОНГРЕС БРАЗИЛІЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Понта Ґросса, Парана, Бразилія. — В днях 11 і 12-го лютого відбудеться тут Другий Конґрес Українців Бразилії, скликаний Товариством Прихильників Української Культури (ТПУК), що — як відомо — є членом Панамериканської Української Конференції. До участи в Конгресі, крім відділів ТПУК, запрошено теж організацію Хліборобського Освітнього Союзу з усіми її філіями, як теж всі інші місцеві українські товариства і громади. Завданням Конгресу є вирішити низку важливих проблем внутрішньо-організаційного життя українців та їхнього становища в Бразилії, в цьому теж справу виборів до федерального парляменту і провінціяльних соймів, які відбудуться в жовтні цього року та в яких місцеві українці задумують видвигнути кандидатури своїх представників. Для досягнення цеї мети необхідне повне об'єднання і консолідація всіх місцевих українців і під знаком цих вимог проходитиме теж Конґрес.

„ЧЕРВОНЕ ҐЕСТАПО"

Берлін, 9 лютого. — В Східній Німеччині творять міністерство внутрішніх справ на лад совєтського НКВД. Це міністерство матиме „тайну поліцію", яку німці в Західній Німеччині вже назвали „Червоним Ґестапом". Ця тайна поліція має бути, як каже комуністична преса, охороною перед „саботажниками", що є „на службі англо-американського імперіялізму".

АЧЕСОН: ШКОДА ГОВОРИТИ З СОВЄТАМИ БЕЗ ГОТОВОЇ СИЛИ

Вашингтон, 8 лютого. — Секретар стейту Дін Ачесон заявив, що умови з Совєтським Союзом не мають вартости, якщо не оперті на силі. Хоч це довгий шлях, одначе єдиний, з яким Росія числиться. З Росією не буде мира, доки Злучені Держави й Захід не створять сили, щоб показати Росії, що мир має свою вартість.

Оця засаднича заява секретаря стейту, сказана відрухово підчас пресової конференції, є відповіддю на наміри сенатора Брайена МекМагона на його плян мирової офензиви коштом 50 біліонів долярів і на плян скликання конференції для роззброєння, який подав сен. Миллард Е. Тайдингс.

Досвіди в минулому виказали, що не можна здаватися на умови з Росією, коли вони не підтримані силою. Росія тільки тоді дотримує договори, коли бачить, що друга сторона вміє енергійно постояти в його обороні. Приклади з блокади Берліну, оборони Греції й Туреччини є вимовними доказами, що воно так є. „Якщо б нам удалося осягнути нашу ціль самим договором, то це було б дуже побажане і найпростішим шляхом, як це зробити. Одначе я думаю, що чотири роки досвідів переконали нас, що це не можливе", сказав секретар. Ачесон згадав про поведінку Совєтів в Об'єднаних Державах, коли вийшли з нарад, хоч це є єдине форум, в якому можна було ще з Совєтами говорити. Він теж згадав про водородну бомбу як складову частину сили, яку Совєти можуть респектувати.

СОЮЗОВА МОЛОДЬ У ВИЛКСБЕРІ ЖЕРТВУЄ НА НАРОДНІ ЦІЛІ

У Вилкс-Бері, Па., від довшого часу проявляє прикладну активність Молодь УНСоюзу, зорганізована і ведена діючим заступником головного предсідника цеї організації, Григорієм Ґерманом. Минулого місяця відбулися річні збори цеї Молоді, на яких — як повідомляє секретар відділу, Іван Зварич — м.і. ухвалено висиґнувати $125 на допомогові цілі, $20 на пресфонд та $30 на закупно виданих УНСоюзом книжок в англійській мові про Україну і передачі їх місцевій бібліотеці. Треба згадати, що відділ не тільки бере активну участь в місцевому українському громадянському житті, але й своїми виступами, головно в рямках місцевого УМСА, дбає про спопуляризування українського імени та української справи теж серед американців.

ТРУМАН ДАЛЬШЕ ПРОТИВИТЬСЯ ПОСТАЧАННІ ДОПОМОГИ ФОРМОЗІ

На тайнім засіданні комісії закордонних справ палати репрезентантів прочитано дві пропозиції в справі допомоги для націоналістичного китайського уряду для оборони острова Формози. Пропозиція уряду, яка викликає становище президента Трумана, виключає мілітарну американську допомогу для оборони Формози.

ПАПА ВЗИВАЄ ХРИСТИЯН ДО СПІЛЬНОЇ БОРОТЬБИ ПРОТИ КОМУНІЗМУ

Рим, 9 лютого. — Ватиканське радіо передало заклик папи Пія XII, звернений до католицького світу, яким він взиває католиків до тісної співпраці з протестантами в боротьбі проти ворога християнства — агресивного комунізму. З цього заклику виходило б, що Кремль посилив усюди протирелігійну акцію та звернув найсильніше вістря проти тих, що проповідують Христове євангеліє. Папа, як подало радіо, поручив здійснювання цеї співпраці католицьким єпископам по цілому світі, залишаючи їм ініціятиву в цій справі.

ВАТИКАН ПРО ДОПОМОГУ ЖОНАТОМУ ДУХОВЕНСТВУ.

Рим, 9 лютого. — Свята Конґреґація для східних обрядів докладає усіх старань, щоб знайти приміщення для жонатого католицького духовенства, яке було змушене залишити свої парохії й не може до них повернути, бо вони опинились під совєтською владою. Про це пише ширше Барет МекҐорн, кореспондент часопису „Ню Йорк Гералд Трибюн" (з 9 лютого), підкресляючи, що в Католицькій Церкві целібат є обовязуючим тільки для духовенства латинського обряду. Східні обряди які нараховують до 8,000,000 католиків, допускають теж і жонате духовенство. Конґреґація звернулась до католицьких єпископів у різних країнах з пригадкою існування католицького жонатого духовенства східних обрядів, підкресляючи, що це згідне з канонічними вимогами. Конґреґації йде про те, щоб знайти місце для того роду священиків-скитальців та їх родин. Ще є сотки таких священиків у таборах „Ді Пі" в Німеччині. Між іншим згадується, що поважне число священиків-скитальців уже дісталось до Бразилії та Арґентини, де вони працюють „між своїми рідними". Немає сумніву, що Конґреґація поручила таким чином у першу чергу дальшу судьбу українських священиків-скитальців, що є членами Католицької Церкви.

АТАКУЮТЬ АМЕРИКУ ЗА ҐІРОШИМУ ТА НАҐАСАКІ.

Москва, 9 лютого. — Комсомольський орган „Смєна" закинув американським вченим, що вони з розмислом затаюють імена совєтських вчених, винаходи яких помогли Злученим Державам розслідити атомову енергію і виробити атомову бомбу. Та найгостріше наклеймив цей орган Америку за те, що скинула бомби на японські міста Ґірошиму та Наґасакі та вибрала „японських жінок і дітей" на „кривавий американський експеримент". Сталося це, пише „Смєна", тоді, коли війна була майже покінчена завдяки „офензиві совєтської армії". Це, пише далі цей орган, змальовує якнайкраще характер „міжнародних бандитів у Злучених Державах, що тепер готуються до третьої світової війни".

АТОМОВА ЕНЕРГІЯ ДЛЯ МИРНИХ ЦІЛЕЙ.

Лондон, 9 лютого. — Британські вчені проголосили, що вони готові до практичного вихіснування атомової енергії для таких цілей, як корабельні машини, чи інші, потрібні для виробу електрики і т. п. Кажеться, що виріб атомових машин забере два роки.

ЩОРАЗ БІЛЬШЕ „ЧУД" У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Сіґост (Чехословаччина), 9 лютого. — Комуністична влада має тепер чимало клопоту з „чудами", що проявляються раз-у-раз у різних місцевостях згл. церквах, та які заповідають населенню скоре визволення, що має прийти з боку — Америки. Комуністична влада „зліквідувала" таке чудо в малому селі Сіґост, замкнувши церкву та увязнивши священика Иосифа Туфляра за те, що сказав підчас проповіди, в неділю 11 грудня, що „Той що є в Нивоті, та що є між нами, допоможе й нам". В тому часі, як голосять вірні, хрест похилився спершу направо, потім наліво, а вкінці на Захід". Селяни кажуть, що те саме повторилось на Різдво та кількома іншими наворотами. Хоч священик заявив на слідстві, що сам він „чуда" не бачив, то це його не врятувало від арешту. Знов у Західній Чехії розповідають далі про Матір Божу, що зявилась з американським прапором, за яким ступали американські вояки.

СОВЄТИ НІКОЛИ НЕ ВИГРАЮТЬ У БЕРЛІНІ.

Берлін, 9 лютого. — Посадник міста д-р Ернст Ройтер заявив 5,000 берлінцям, що прислухувались його промови на Площі Веніта, що „Совєтам ніколи не вдасться змусити те вільне місто впасти перед ними на коліна". Вони програли рік тому з своєю блькодою, програють і тепер, казав Ройтер.

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ВТЕЧА З-ПОЗА ЗАЛІЗНОЇ ЗАСЛОНИ

Франкфурт, 9 лютого. — З аліянтських джерел тут повідомляють, що втеча людей зі Совєтського Союзу та окупованих ним країн в американську зону продовжується з одинаковою масовістю, не зважаючи на важкі зимові умовини та пораз більші трудноші на кордонах. Між втікачами є чимало дезертирів зі совєтської армії, в тому і високих старшин.

ОДИНАДЦЯТЬ УКРАЇНСЬКИХ ГАЗЕТ В ТОРОНТІ

З початком місяця січня в Торонті (у Канаді) появився часопис „Слово", орган Самостійної Української Євангельської Церкви. Це вже 11-тий український часопис у цьому місті. Дотепер виходять там: „Український Робітник", „Євангельська Правда", „Українське Життя", „Гомін України", „Наш Вік", „Наша Мета", „Лемківщина", „На Варті", „Вісті У.Р.С." і „Світло". — („Кан. Ранок").

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate or postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„МИРОВА ОФЕНЗИВА" ВЧЕНИХ

Прилюдний голос інтелекту країни, який змагає до поступу, загального добра, моралі та людяности, є вказаний і добрий. Так повинні б ми глядіти теж і на прилюдний виступ 12 визначних американських вчених, що підняли голос у справі водородної бомби, виходячи зо заложення, що це є їхнім моральним обовязком остерегти американське громадянство й світ перед загладою цивілізації, а то й людства, коли б не знайдено ефективної заради проти вживання цеї бомби для деструктивних цілей у війні. Вчені ці кажуть, що ніяка нація не має права вживати аж такої .нищівної зброї, яка може вигубити населення цілих територій. Це було б цілком неморальним і противним усяким засадам християнської цивілізації, кажуть вчені. Тому дораджують Америці заявити, що вона, якщо випродукує водородну бомбу, то вживатиме її в війні хіба тоді, як ворог перший вжиє її проти Америки, або її союзників.

Ця заява, хоч виглядає дуже людяно, стрінулась з критикою і то слушною. В першу чергу запитують тих вчених, чи вони були б підняли такий самий голос в імя моралі та цивілізації, коли б ворогом, проти якого мусить Америка тепер зброїтись, був Гітлер, а не Сталін. Питають так у переконанні, що ті вчені були б у такому випадку мовчали і такого голосу не забирали. Бо ж так є, що Сталін міг винищувати голодом за один рік мільйони людей для політичних цілей, а вчені мовчали. Може Сталін і нині винищувати цілі території й заганяти десятки мільйонів на певну смерть на каторжних роботах, а вчені не почуваються до обовязку виступити колективно проти такого варварства, чи прямо народовбивства. Навпаки, маємо великих і широко розреклямованих вчених, що вміли добре вдаряти Гітлера, але Сталіна як не торкали, так і далі не торкають. Маємо в демократіях „червоних деканів" і таких письменників-циніків світової слави, що постійно величають Сталіна та шлють йому привітні телеграми. Всі вони проповідують раз-у-раз угодову політику супроти Сталіна. Таку саму угодову „атомову політику" проповідують тепер і тих 12 американських вчених, що вимагають від Америки, щоб вона за всяку ціну дійшла до згоди з Совєтами, бо інакше кінець світу.

„Атомову політику", запропоновану вченими, називає „Ню Иорк Ворлд-Телеграм" „дурною", коли йдеться про те, щоб Америка зобовязалась в ніякому разі не вживати перша водородної бомби. Це тільки заохотило б агресора скорше напасти на Америку і підкопало б мораль американських збройних сил. Знов Ню Иорк Таймс питає, що вартує угода з таким партнером, який визнає, що ціль освячує засоби і не почувається до ніякого морального зобовязання придержуватись умови, коли йому це невигідне. Совєти, пише Таймс, зломили кожну умову, яку вони заключили з тою чи другою нацією по другій світовій війні. Яка ж тоді гарантія, що вони не зломлять теж і умови про атомову бомбу, як це буде їм у певних обставинах вигідно так поступити, щоб таким способом скорше підбити світ під кремлівську тоталітарно-комуністичну владу.

Як бачимо, американці думають уже цілком реально про американсько-совєтські відносини, не зважаючи навіть на таку грізну небезпеку, якою є безсумнівно водородна бомба для цілого світу.

З. Д. А. Й ПАНАМА

Без попереднього розголосу, як це в багатьох випадках буває, Злучені Держави й середнє-американська „латинська" республіка Панама заключили умову для наладнання кількох політично фінансових спорів, з яких деякі сягають ще 1906 р.

Мирове наладнання пригадує на три важливіші ворожі випадки: У 1931 р. кілька американських громадян втратили цінні землі в околиці Ель Енканто, який вивласнила республіка після того, як там почали купувати ґрунти чужинці. У 1906 р., підчас ворохобні в Панамській Шийці поранено американських вояків. У 1906 р. місто Панама потерпіло втрати внаслідок пожежі, яка повстала через необережність американців.

Оці спори наладнано одним договором у формі так зв. „конвенції". Конвенцію мають ще ратифікувати американський сенат і Національне Зібрання республіки. Нема сумніву, що це станеться без спротиву, бо „краща солом'яна згода, ніж золотий процес".

Панамський Канал, який перетинає республіку Панама й лучить води Тихого океану з водами Атлантійського океану є головним водним шляхом для східної частини Злучених Держав та інших американських країн на сході до тихоокеанських островів, до Азії й Австралії. Крім того стейтські кораблі з Каліфорнії й інших західних стейтів вживають Панамського Каналу як найдешевшого шляху для перевозу товарів. Канал збудований у Панамській Смузі, над якою Злучені Держави мають контролю.

Наладнання спорів з-перед кількадесяти років вплине на мирний настрій населення Панами і уможливить Злученим Державам віднову недавно вигаслого договору з воєнних часів про втримування Стейтами воєнних та морських баз у Панамі для оборони Каналу. Переговори в цій справі почалися в 1948 р., одначе їх недокінчено, бо в Панамі почалися неспокої, які довели до справжньої внутрішньої політичної кризи. Тому кілька місяців упродовж одного тижня Панама мала аж трьох президентів. Остаточно втримався при владі д-р Арнулфо Аріяс і за його влади саме заключила Америка конвенцію.

Є ще деякі неполагоджені справи між обома країнами, як: конкуренція за продаж американських товарів, які находяться в складах армії, а які дістаються в руки місцевого населення. Другою справою є різниця платні, яку дістають в Смузі Каналу американські „колоніяльні" робітники і панамські колірові робітники. — Третя справа це приборкання комуністичних агітаторів, які без упину ведуть свою пропаганду в республіці під націоналістичними закликами на такий лад, як це вони роблять в інших частинах світу при зударі чужоземних державних інтересів з інтересами місцевого населення.

Мабуть оцей страх перед большевизмом, як спільним ворогом обох країн, приспішив зближення обох країн і заключення конвенції.

Микола Чубатий.

Чи заокеанським українцям потрібні власні політичні партії

Клопіт з партійним поділом американських українців уже був здебільша щасливо минув, одначе зачинає відроджуватися з приїздом до Америки з европейської еміграції цілої низки партійних діячів. Ми, американські українці, з досвіду знаємо, що поділ американських українців на основі партій европейських українців приносив на цім терені українській справі тільки шкоду, боротьбу Дон Кіхота з вітряками, розтіч серед американських українців, а у висліді повну байдужність загалу для справи визволення України взагалі.

Між новими імігрантами часто бувають завзяті прихильники своїх партій, що не представляють собі життя за морем без партійної осолоди, тому переконують американських українців, що вони повинні теж зажити партійних розкошів та конечно поділитися, як і в Европі на мельниківців, бандерівців, соціялістів, та, так для цілости, ще здався б якийсь демократичний фронт. Річ природна, що мусить прийти час, що зявляться ще гетьманці і другі й таким чином Америка стане точною копією української іміґрації в Европі.

Не рахуються ці українські демократи з Европи з тим фактом, що основою американізму є демократія та що всі американські партії є демократичними. Поділ серед американських українців на демократів та недемократів вказував би хіба, що інші українці тоталітаристи...

Чи треба ділити українців на „ідеологічні групи"?

Безпосередною притокою до написання оцих стрічок стала стаття в „Свободі" з 25 січня ц. р., авторства Івана Кедрина, під заголовком „Політична Організація Американських Українців". Автор не тільки поручає, але прямо вважає конечністю для американських українців поділитися на партії, які у нього називаються „ідеологічними групами". На вступі згаданої статті автор, правда, хвалить третю точку резолюції Четвертого Конґресу Американських Українців, якою Конґрес вважає перенешення партій европейських українців на американський терен річю некорисною, одначе по довшій дискусії сам приходить таки до противного переконання і каже, що такі партії чи там ідеологічні групи прямо конечні. Тому вважаємо теж конечною справою основніше обговорити справу партійництва серед американських українців.

Політичні Партії Державних Народів.

Що це є політична партія, сама назва говорить. Це частина громадянства, що організується на це, щоб завести в державі такий лад, який партія вважає за найсправедливіший та найбільше корисний для існування та розвою тої державної нації. Природним тереном праці політичних партій є держава, бо тільки в державі можна переводити програму партії. Життя народів вчить, що й в державних народів якраз добро держави вимагає, щоб партій було якнайменше, можливо тільки дві партії.

Англосаські народи, що виказали найбільше політичної зрілости, як теж привязання до демократії, засадничо мають по дві головні політичні партії. В Англії такими партіями є Партія Праці та Консервативна Партія, в Америці Демократична та Республіканська Партії. Перемогає якась партія, то й переймає владу, а друга партія переймає ролю опозиції й веде корисну критику праці правлячої партії.

Дасть народ при найближчих виборах довіря противній партії, так їх ролі міняються. Англосакси, народи практичні та державно-творчі, мимо своєї могутности та мимо свого фанатичного привязання до свободи та до широкої демократії, крайнє неприхильно ставляться до творення більшого числа політичних партій, а велике число політичних партій вважають нещастям для держави та її ослабленням.

Прикладом нації з багатьома партіями є Франція. Звичайно там ніяка партія не є в стані осягнути більшости послів при виборах. Уряд з конечности мусить творити одну із великих партій. Вона старається здобути для співпраці якусь більшу партію, або кілька менших партій, щоб дістати парляментарну більшість і в той спосіб при допомозі так штучно склеєної більшости кермувати державою. Бувало, що й комуністична партія, кермована з Москви, була таким партнером до влади.

Річ природна, що партія, яка приступає до більшости, каже собі за це платити різними уступками, не все корисними з боку інтересів держави. Поміж лідерами малих партій повстає боротьба за міністерські посади, а то й за концесії для приватних людей. Не сповняє премієр міністрів всіх забаганок партійних вожак, так вони відступають від більшости і уряд паде. Приходить новий і зачинаються нові торги поміж партійними вожаками за посади, коштом громадянства та коштом інтересів держави.

Багато партій, руїною для державних народів.

Тому держави з багатьма політичними партіями є звичайно слабосильні та неспосібні створити сильні та працездатні уряди. Відомо, що політичне життя Франції з багатьома партіями, є здеморалізоване. Вкінці громадянству остогидне ця партійна гризня і нарід склонюється до сильного провідника, нерідко зручного демаґоґа, що захоплює владу в свої руки та заводить диктатуру. Тільки серед боротьби повені партій за владу появився в Німеччині Гітлер, в Італії Мусоліні, в Польщі Пілсудський. Поділ громадянства на багато партій майже з конечности мусить стати гробом демократії, бо сірий громадянин хоче розумної та нездеморалізованої влади, що має на оці передовсім інтереси загалу, а не інтереси партійних вожак.

Сумний досвід з партійництвом мав теж український нарід в часі творення своєї держави над Дніпром в роках 1917-20. Часто не інтерес держави, але інтереси своїх партій ставили теж українські партійні провідники на першому місці. Найкращих та найбільше компетентних українців, мимо їх найкращого минулого в громадській роботі, не допускали до праці для відродженої України. Доктринерство партійне внеможливило організацію української армії, тому Українська Держава впала, дарма, що ледви коли в історії український нарід мав так пригожі обставини створити власну державу, як саме в часі російської революції 1917 року.

Політичні Партії в Недержавних Народів.

Партійне розбиття є шкідливе для державних народів; воно вдвоє більше шкідливе для недержавного народу, який властиво є постійно в боєвім поготівлю, тому потребує сконцентрованого та здорового проводу, що втішався б повним довірям народу, як проводу морального та безінтересовного. Недержавний нарід немає ще своєї держави, тому партії політичні недержавного народу не мають практичного терену, на якім вони могли б виявити свою активність. Годі ж порядкувати хату на соціялістичний, чи на капіталістичний лад, коли ще нема власної хати! Боротьба за соціялістичну, чи капіталістичну Україну, або республіканську чи монархістичну, в часі, коли над Україною панує лютий ворог, що винищує український нарід, виглядає радше на забаву, як на реальну боротьбу за визволення.

Найважнішою справою для недержавної нації є вибороти саму державу, викинути ворога в нашім випадку з української землі, а не таке чи інше улаштування України, якої не можна ще улаштувати, бо вона в неволі. Для недержавного народу найлогічнішим партійним поділом був би поділ на революціонерів та угодовців-реалістів. Один та другий шлях помічний при здобуттю держави. Панування ворога над окупованою країною можна розхитати з одного боку реалістичною співпрацею з ворогом, якщо вона можлива, щоб в той спосіб скріпити національні сили до майбутньої визвольної революції. Недержавні народи нерідко стосують ці два способи боротьби за волю рівночасно. Одні ведуть революційну боротьбу, другі реалістичну політику співпраці з ворогом, дарма, що одні та другі прямують до тої самої цілі, до усунення ворога з рідної землі. Це дві логічні партії серед кожного недержавного народу на рідних землях.

Правда, теж і недержавні народи можна розагітувати до боротьби з наїзником також і соціялістичними кличами. На ділі кожен недержавний нарід є економічно експлоатований ворогом ,а кляса капіталістів звичайно є у нього чужа, наїздницька. Це на сто відсотків правдиве у відношенні до українського народу. Тому й не диво, що всі українські партії, чи вони звуть себе демократичними чи соціялістичними, монархістичними чи республіканськими, мають звичайно ту саму соціяльну, правдиво демократичну програму.

Варто б порівняти програми всіх українських партій, а тоді побачили б ми, що під соціяльним оглядом всі українські партії хочуть того самого та на ділі мало чим різняться. В цім саме лежить безглуздність повені політичних партій серед українців, та ще й на еміґрації.

Велике число політичних партій серед української іміґрації не викликане якимись річевими потребами, ані інтересами українського народу, а тільки амбіціями партійних лідерів — бути шефами хочби кількох людей довкола себе. Подібно виглядає справа з пропонованими власними партіями серед американських, канадійських, бразилійських чи арґентинських українців, з яких уже мало хто не є громадянином країни, в якій живе. Про це в наступній статті.

Copyright by the Author.

14)

— Тоді, — продовжав Селецький, — необережні слова могла сказати навіть Ганка. Знаєте ж, що всім відомо, хто перебуває у вашому товаристві, і як усі ловлять кожнісіньке слівце, цікаві відкрити хоч трошечки ту завісу, яка закриває таємницю вашого винаходу. Ну, а далі ще хто? Марта і пан Левко? Чи Марту знаєте добре?

— Особа зовсім певна. Вона мені дуже була помічна в класифікації і підборі матеріялів, хоч сам склад мого винаходу докладно їй невідомий. Дуже сумніваюся, щоб Марта мала інтерес у викражі винаходу, про який знає, що він іще остаточно не розв'язаний.

— Гм! Лишається пан Левко... З ваших слів бачу, що ви самі маєте до нього немале підозріння. Бо й справді — багато фактів проти нього. До цього його зникнення...

— Все можливе! Починаю сумніватися і тратити віру навіть у такі глибокі почування, як приязнь.

Селецький підняв руку до чола і дбайливо пригладив волосся.

— Болить вас іще голова від безсонниці? — спитав його Жученко.

— Ні, вже перейшло. Проте, трохи змучений. — Він задумався і по хвилині додав: — І що ж ви думаєте робити? Повідомите поліцію?

— Борони Боже! Ще того бракувало б, що нових людей втягати в цю справу і давати їй розголос! Думаю, що вперше треба віднайти Левка, а тоді побачимо. Якщо мені тут будете помічні, буду вам дуже вдячний.

— Розуміється! Зараз іду в місто, може що розвідаю. Заїду до вас під вечір, в якій годині — задзвоню. Тільки ви тримайтеся, все буде добре!

Жученко з вдячністю стиснув йому руку.

***

Вийшовши від Жученка, Селецький сів у таксі, яке ждало на нього ввесь час, і казав себе везти з поворотом до готелю. На хвилинку зайшов до своєї кімнати, вийняв з валізки револьвер, і зійшов з другого поверху на перший, де мешкали обидва німці.

Застукав у двері кімнати Шульце і, почувши дозвіл, увійшов.

Шульце саме зав'язував одну із своїх двадцяти привезених краваток, бо встав пізно, а тепер певне готувався вийти.

Селецький примкнув двері і відразу витягнув револьвер:

— Пане Шульце! — сказав він неголосно, але виразно. — Ви маєте пробівку з бензиною інженера Жученка. Приходжу від інженера — чи можу вас попрохати її повернути?

Шульце не виявив не то страху, але навіть здивування.

— Я сподівався, що хтось прийде. Прошу дуже! — і він показав на стіл.

На столі, між попельничкою, коробками від папіросів, пляшок з одеколоном і коняком, лежала, недбало кинута, пробівка з безцінним винаходом!

— Навіть не сховав добре! — майнуло в голові Селецькому. А, може, це підступ з його боку?"

— Будьте ласкаві підняти руки вгору, — сказав він до Шульце, одночасно зближаючись до стола.

У відповідь Шульце показав в усміху свої золоті зуби:

— Киньте, добродію, геть свою пукавку. Та пробівка не варта того!

— Що таке?

— А те, що той ваш інженер — звичайний ошуканець! Це — ніякий винахід, таке можна купити в кожній аптеці — чиста ґліцерина, якраз добра на мило! Той інженер робить собі дурня з цілого наукового світу, пускаючи людям тумана в очі — набрав і мене і вас.

Селецький почув, як його рука сама машинально спустила револьвер. Шульце посміхнувся:

— Будь ласка, сядьте! Ось крісло. Може закурите? А ви для кого працюєте, коли вільно спитати?

— Для нікого. Я дядько нареченої інженера...

Шульце поглянув на нього недовірливо:

— А я гадав, що ви щонайменше з якоїсь фірми. Що ж ви тепер думаєте?

— Що це або великий лайдак і ошуканець, або що це — помилка.

Шульце засміявся.

Помилка? Але не щодо цієї пробівки з новою бензиною! Невже ви поважно вірите, що те, чого не розв'язали лабораторії французькі, німецькі, англійські, американські, — те вдасться зробити в примітивній робітні якомусь там хемікові з України, де про хемічні досліди мало хто й чував?! Хіба кролячі шкурки фарбувати! А втім погляньте.

Шульце узяв пробівку, відкрутив металеву капслю, черкнув сірник і, перехиливши пробівку, присунув до неї вогонь. Сірник навіть не спалахнув сильніше і, вигорівши, згас.

Шульце закрутив пробівку і трохи з емфазою подав її Селецькому.

— Маєте назад вашу гіперґліцерину! Можете її звернути інженерові з уклонами від мене!

Селецький узяв пробівку, але, поки вийти, хвилину завагався. Шульце спостеріг це.

— Не припускайте, — сказав він, що, наприклад, я ту нову мікстуру заховав, а для вас налив ґліцерини! Ні, коли б я мав правдивий скарб, то мене вже тут не було б! Це та сама, що її мені мої люди принесли.

(Дальше буде).

Новоприїзжі оповідають про Европу і про себе

(Із розмов із найновішими імігрантами у порті).

У двох днях мин. тижня приїхало до ЗДА тільки через ЗУАДК рівно 450 українців! У минулу середу причалив до Ню Йорку „Дженерал Гавз" із 185 особами, що приїхали стараниям ЗУАДК-ту, а наступного дня, в четвер, „Дженерал Ґріли" із 265 особами. Хоч із пасажирами „Джен. Ґавза" — була велика праця, бо почали вивантажувати їх аж коло 2-ої год. попол. і члени Ню Йорського Переселенчого Осередку, з невтомними панями А. Курило і М. Демидчук у проводі, п-ні І. Бенцаль, п-ні Кат. Пелешок, одна пані з Нюарку, п. Пелешок і ще два панове (вибачте, що не знаю всіх призвищ і може декого проминув!), і славна вже серед нових іміґрантів „міс Джозефін" із централі ЗУАДК (нахмурене обличчя, роз'яснюване чарівною усмішкою, коли стає перед нею молодий парень-іміґрант і строга ділова поведінка, але золоте серце) — хоч усі ці пані й панове відійшли з порту у середу буквально коло півночі, проте всі вони в четвер вранці знову явилися у порті. Між ними й деякі „добровольці", як інсп. Л. Ясінчук, а з Филаделфії наспіла їм допомога в особах: душі Филаделфійського Переселенчого Осередку п-ні Штогрин і „Майка" Дубаса. Приїхав теж сам „бос" централі ЗУАДК, д-р В. Ґалан. Назустріч першому у цьому році знову великому транспортові українців, як за „доброих часів" із літа минулого року.

Приїзжі, як звичайно, ще трохи зачмелені 10-денною гойданкою на океані, що геть поперевертала їм шлунок і кишки. „Не можна було навіть уладати плянований концерт, тільки у корабельній ґазетці, де різні групи поміщували своєю мовою привіти, помістили ми довший український привіт від ЗУАДК-ту", — жалується провідник української групи, мгр. А. Г. Проте всі приїзжі, ще вчорашні пів-мерці, як могли — причепурились, щоб не вийти брудними й обідраними на американську землю. Ось жменя їхніх інформацій.

У Німеччині й Австрії: розказують вони, — тепер переселенська гарячка знову підвищилась. ІРО ліквідує і стягає до купи власні Ареї та табори, кожний табір завзято воює за свою екзистенцію, людей перекидають з одного до другого та натискають на них, щоб вони кудись „визначувались", а коли не знають самі, куди їм виїхати, — самі призначають до виїзду, головно до Австралії. Поруч із ЗДА, куди найбільше виїздить українців, найбільші транспорти йдуть до Австралії (здебільша поляки). Раз у місяць відходить корабель до південної Америки (до Арґентини лиш індивідуально). Виїздову гарячку підсичує нова хвиля спліток про війну і — страху, щоб війна не „застукала" еміґрантів в Европі. У Німеччині зліквідована м.і. 3-тя Арея ІРО, в Австрії зліквідований найбільший тамошній український табір Лексенфельд в Зальцбурзі; коло 300 українців із нього (було колись там 3,000) перенесено до Гельбруну, де їх разом є ще коло 500 душ. У самому Бремен-Ґроні кружляють вперті поголоски, що той останній етап перед виїздом за океан перенесуть до Гамбурга, бо існує плян перенести до Ґрону один з німецьких університетів з великим гуртожитком для студентів.

У Бремен-Ґроні нема вже зовсім тих українців, що їх задержано, бо мали анонімні ашуранси і втратили місце призначення. Ті, які ще там перебувають, задержані вже зі зовсім інших, головно здоровних причин. При виїзді транспорту „Дженерала Ґрили", залишилось у Ґроні взагалі яких 1,000 душ, з того українців не більще 200. Іміґраційна Комісія, що була пострахом ДПстів у Ґроні, урядуватиме по окремих таборах чи пак переселенчих осередках ІРО, так, що перебування у Ґроні скорочується тепер до кількох днів. Зате недавно відіслано відтіль назад до табору в Австрії одного гуцула з Жабя, С-ва, тому, що він і досі не встиг навчитися підписатись! Стидно, але правдиво.

„Кріза людей" стала тепер найболючішою в усіх ділянках українського життя на европейській еміґрації. Хоч залишилось ще чимало інтеліґентів, проте дуже важко знайти відповідних людей на відповідні становища, та ще й таких, які не виїхали б в найближчих тижнях-місяцях. Через те значно ослабли міжпартійні суперечки, але й ослабла теж громадська активність. На жаль, авторитет ЦПУЕ сильно підірваний відомими партійними подіями на його терені, що довели до організаційного розколу українців в Німеччині на два табори. Дехто покладає надії, що новому голові ЦПУЕ д-рові Ю. Студинському, — останній голова ЦПУЕ, проф. Вовчук, приїхав 1. ц.м. до ЗДА кораблем Джен. Гавз") — вдасться відбудувати цю організацію. В Австрії УЦДОА тісніше зв'язалось з ЗУАДК особою його голови (інж. М. Курах), який працює в Зальцбурській станиці ЗУАДК. Тому й осідок тієї організації та КОДУС-у перенесено до Зальцбурґа.

Про клопіт, що його наробили нові іміґранти, які втікали з фарм, всі приїзжі знають. Вони орієнтуються теж у причинах, які спонукали Екзекутиву ЗУАДК здержати приїзд всіх із анонімними ашурансами, поки для кожного не підшукається нову працю й помешкання. З різних уст чуємо те саме: Нарікань на ЗУАДК серед нетерпеливих еміґрантів було б далеко менше, як би европейські представники ЗУАДК вдержували кращий і безпосередніший зв'язок із широким еміґраційним громадянство та точніше і швидше інформували його про дійсний стан, а не обмежувались до бюрократичної полагоди. Розмови з новоприїзжими потверджують відому правду: нерви еміґрантів в Европі пошарпані, люди дуже чулі й вразливі, тому взаємини з ними вимагають особливо чемної поведінки.

Усі приїзжі не мають слів признання для справности і швидкости, з якою кожного з них „оформлюють" при столі ЗУАДК-ту та як ним опікуються у перших найважчих хвилинах на американській землі, поки він опиниться там, де жде його — помешкання і праця, де жде його нове життя.

(ір)

—o—

Хто приїхав?

Із пасажирами „Джен. Ґріли" приїхали м.і.: п-ні Евгенія Храплива з донькою, вдова по недавно помершому кол. директорові „Сільського Господаря", інж. Е. Храпливому, відомий вчений картоґраф М. Кулицький (автор „Атляс-у України" на-спілку з д-ром В. Кубійовичем, автором текстевих пояснень), проф. Е. Жарський зі Львова, чільний діяч укр. еміґрації в Австрії мгр. А. Гаецький і ін.

ПОХІД ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

Це не було тільки концертове турне, що приносило розвагу і підносило настрій слухача піснею, а похід, великий тріюмфальний похід Української Капелі Бандуристів в маси українського народу, що підносив гордість національного почуття у кожного, що почував себе частиною тієї омріяної держави. З другого боку це був репрезентативний похід в чужинецький світ, котрий високо оцінив і обдарував Капелю найкращими дописами в найбільших часописах.

Почався цей похід з події великого значіння — Четвертого Конґресу Американських Українців, де капеля, на чолі з її мистецьким керівником Григорієм Китастим, вилила в мистецькій формі зміст змагань і стремлінь нашого народу: до правди і свободи.

Тяжкий матеріяльний стан, в якому опинилась Капеля, затримав її, але навіть це не змусило Капелю скласти її зброю — бандуру і кобзарі рішили йти далі в непевне з вірою в майбутнє.

Концертування в цілому ряду міст Америки і Канади дали змогу зустрічі з широкими колами старшої іміґрації та її молоді, в котрих горить вогонь тої-ж ідеї. В кожному місті після концертів відбулись так звані прийняття, на котрих щирі і глибокі змістом промови проводарів громад і керівників Капелі, прикликали до присяги і спільної праці для визволення нашої країни і поширення правди за наш поневолений нарід серед американців і канадійців. 25 концертів по більших і менших містах Америки і Канади охопили більше як 40 тисяч слухачів. Великі витрати на репрезентативні залі, рекляму, подорож і податки не дали Капелі фінансового забезпечення, але не відбили охоти до дальших змагань.

Друга подія великого значіння — Конґрес Українців Канади — дав заклик до другого великого походу — цим разом в холодні, заморожені і заметені снігом землі. Капеля Бандуристів, з невеликим замінами, вирушила туди, де її присутність уквітчає важливі рішення Конґресу прекрасними українськими піснями і загартує бойовими маршами впевнення в перемогу над неправдою і терором, що існує на нашій рідній землі.

По Великодних Святах Капеля має в пляні відвідати ще не охоплені міста в сх. Америці і принести їм того Євшан-Зілля, котре вже дістали інші під час першого турне. Всі члени Капелі Бандуристів свідомі того, що взяли на себе велику місію і вірять в те, що вони її виконають, бо з ними Святий Юрій!

Галина Дубовик.

Голоси Читачів

НА АКТУАЛЬНІ МУЗИЧНІ ТЕМИ

Дня 30 грудня м. р. появилася у „Свободі" дискусійна стаття під заг. „Піднесення нашої релігійної та народної пісні", якої автором є М. Федорів. З признанням треба ствердити, що автор статті дуже суттєво і конкретно підійшов до справи, стверджуючи з одного боку стан фактичний і даючи заразом поради, як стреміти до піднесення рівеня у виконуванні наших церковних і народних пісень. Його щирість може не знайшла вірної інтерпретації у читачів і тих, що зацікавлені хоровим співом, але треба зрозуміти його найкращі заміри і добачувати об'єктивність у підході до цієї так важливої ділянки, нажаль недоцінюваної належно нашими компетентними чинниками, не так музичними, як громадськими.

Автор у своїй статті згадує про... „тріюмфальний похід української пісні під орудою геніяльного дириґента Ол. Кошиця. Цей похід української пісні по цілому світі започаткутав для неї нову еру, проломив запори дотеперішньої доматорщини, розбудив її сміливість летіти в світ і дав товчок до створення цілого ряду хорових ансамблів"... Це — бездискусійна правда. Фактом є одначе також і те, що українська пісня свій тріюмфальний похід під орудою Ол. Кошиця завдячує великій моральній і матеріяльній помочі з боку нашого великого державного мужа, який зрозумів пропаґандивну вагу і силу нашої пісні і вислав її у світ як амбасадора української національної справи. Він вірив в її тріюмф і небезпідставно. Цим державним мужем був Сл. Пам. Головний Отаман Симон Петлюра. Коли йде мова про тріюмф Республиканської Капелі, — не вільно нам забувати про її надхненника, пок. Симона Петлюру.

Наведені в статті М. Федорова твердження — цілком правдиві:

„Коли ці речі будуть рішати люди непокликані, нефахові, з малим, або взагалі з ніяким розумінням ваги музики — співу, не тільки як мистецтва, але як виховного чинника та виразника народної культури, тоді ще довго-довго будемо свідками цього сумного стану, який бачимо нині. — Бачимо на власні очі, в чиїх руках,назагал, лежить тутешнє музичне життя, хто ним інтересується, піклується... Якщоб так наше духовенство схотіло взяти ініціятиву в тім напрямі і стати піонірами у відродженні релігійної й народної пісні, — то це був би колосальний крок вперід".

Думки ці дуже актуальні і доцільні. Коли б, приміром, у медицині, знахори почали виконувати докторські обов'язки, то це, напевно, порушило б загальну опінію і справу наладнано б. У вокальнім мистецтві цих знахорів — безліч. Хто забажає, — може бути у нас дуже скоро навіть славним співаком чи навіть дириґентом. Вистачить для нього навчитися одну-дві малі оперові арії, — і вже маємо нового оперового співака. Так само вистачить десь раз, неважно де і за яких обставин, зачепитися з принагідним хором, — і вже маємо готового дириґента до того ще й з претенсіями. У кожній іншій ділянці треба мати фахову підготовку, щоб виконувати дану працю, а в музиці чомусь інакше. Це одначе так здається тільки тим, які обдурюють в першій мірі себе, як рівнож і тих, які на тім багато не визнаються. Та це потриває коротко, бо репертуар таких співаків і дириґентів звичайно дуже обмежений, убогий. Закопіюють те, що десь чули або під кимось співали, а далі — порожнеча. Чим довше такий стан потриває, тим гірше, а наслідки дуже небажані. Почуття самокритики мусить збу-

(Докінчення на стор. 4-тій).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БОСТОН, МАСС.

Цьогорічна коляда.

Святочно настроєну громаду, яка зявилася в церкві з нагоди Різдва, повідомив священик після Богослужби, що по хатах підуть колядники з колядою на хворих, старих і сиріт на скитальщині. Коляду зорганізувала старша громада, але до неї прилучилися й нові, які принесли з собою ще подих визвольної боротьби або терпінь.

По коляді пішли: П. Грищенко, П. Мороз, П. Попович, Д. Бортник, М. Давискиба, Оксана Лозинська, Зіна Афанасів, Г. Грищенко, В. Носаль, і Демут. Авта дали: М. Давискиба й І. Одомарук.

Коляду склали: по $5: Р. Федорів, Г. Музика, Д. Бортник, П. Самчук, Й. Ружицький, П. Рубик, О. Федорович; К. Сімпсон $4; по $3: І. Одомірок, М. Дивискиба, М. Вонс, о. Е. Королишин, П. Бодцар, Г. Костецький; по $2: Д. Сілінський, І. Сілінський, І. Масний, Мих. Давискиба, В. Мигован, П. Мороз, В. Осадця, П. Попович, Д. Кузь, В. Оверко, А. Івашко, І. Френчко, І. Шумляк, Г. Фасдук, М. Вонс, Т. Матукас, О. Болювідська, Ф. Ракивич, В. Хомин, Г. Зварич, І. Парабанюк, І. Карапентіян, В. Полінгерик, С. Медвідь, О. Панкевич, В. Романюк, К. Близнюк, Д. Шедлівський, М. Гримак, М. Шпак, П. Ярошевський, А. Боднар, В. Родюк; по $1.50: Г. Сілінський і І. Кісіль; по $1: К. Штоґрин, О. Кудрик, Д. Пащак, Ф. Давид, О. Шафранська, С. Кучер, І. Гудима, І. Вонс, П. Улашкевич, А. Беґеза, І. Роговський, К. Помилуйко, М. Майданий, К. Жданюк, А. Музик, М. Копанська, Г. Петрейко, І. Зінько, Анна Чагарин, М. Заньків, П. Николишин, А. Ганис, П. Мігаль, М. Борчин, А. Сінаш, Я. Ясінький, І. Виноградник, Й. Бербелицький, І. Купчик, А. Мусіловський, Т. Хорхут, С. Ярош, О. Копистинський, М. Буцяк, С. Федірка, І. Дацько, В. Начас, Г. Чмирів, Г. Оверко, П. Кугит, Т. Костецький, М. Козулькевич, П. Левчук, А. Грицевська. Решта дрібними.

Дня 14 на наш Новий Рік, наші нові громадяни при помочі члениць Союзу Українок устроїли Маланчин Вечер. Забава була дуже гарна. Наші колядники спільно всім заколядували.

Коляду зложили: Г. Музика $3; по $2: Й. Костецький, Т. Хорхут, інж. І. Макарець, І. Матейко; по $1: І. Купичк, С. Мочульський, О. Шкляр, М. Майданий, М. Попович, Ю. Чопик, М. Панкевич, Ф. Бойко, Сімпсон, Т. Матукас, Т. Купчик, А. Ґурчаковська, д-р П. Васько, Г. Петройко, Т. Костецький, В. Гоц, Т. Зварич, К. Петрейко; разом з коляди і з Маланчиного Вечера прийшло около $300. Допомоговий Комітет, що існує при укр. прав. церкві, на своїх чергових зборах 25. січня рішився дати $100 для хорих скитальців; $50 для Українського Допомогового Комітету; $25 для УККомітету; $20 для УНРади. Решта остається в касі комітету на потребу тим скитальцям, що вже є тут, а не працюють, і тим, що ще приїдуть, яким треба буде на початку помочі.

Всім колядникам, і тим, що так щиро складали для помочі своїм, комітет прилюдно складає щиру подяку і заразом просить, хто не зложив своєї коляди, бо не всіх можна було відвідати за тих кілька днів, щоб зложив її.

Микола Давискиба.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Бувші вояки - українці організуються.

Дня 21 січня 1950 року відбулись в Филаделфії, в залі Укр.-Ам. Клюбу, Основуючі Збори Відділу Об'єднання бувших вояків-українців при участі 36 осіб, в тому також членів филаделфійського гуртка Стрілецької Громади, що славно себе записали в історії української Филаделфії. — Збори відкрив коротким словом голова зборів і їх ініціятор Іван Поритко. Після короткої дискусії відбувся вибір виділу, що уконституувався в такому складі: голова: Іван Поритко, заступник голови і реф. сусп. опіки адв. Теодор Свистун, секретар Олександер Гриценко, касієр Іван Олексишин, госп. реф. Митро Пасічник, організаційний реф. Володимир Михалюс, культ. осв. реф. Лев Шанковський, заступники Роман Лесик і Микола Кривопуск. Контрольна Комісія: голова: Володимир Блавацький, члени Наталія Гащук і Микола Алексевич. Після вибору виділу розвинулась палка дискусія про недостатнє забезпечення українських інвалідів у Німеччині й Австрії, що вимагає негайних і рішучих змін й організованого встрявання з боку українського громадянства в Америці. Управа відділу прохає всіх б. вояків-українців з Филаделфії і її околиць вступати в члени свого комбатантського товариства і, покищо, зголошуватись особисто, або листовно до орг. референта п. Володимира Михалюса, 867 N. 6th Street, Philadelphia, Pa. Вкладка до товариства виносить 50 центів місячно.

Л. Ш.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

(От.). — Филаделфія має два університети. Думаємо, що допис відноситься до Пенсилвенія Юніверзіті й так подаємо.

Г. Д. — Ціла біда, що всі, що надсилають того роду дописі, пишуть одночасно, щоб „доконче" помістити зараз і то в наступному числі... Що ж мають казати дописі, що жидь на свою появу місяць, а то й довше?

Г. С. — За того роду бизнесові оголошення адміністрація не відповідає. Вона старається провірювати такі речі й глядить, чи подібні оголошення є в інших газетах. Як Ви були в американськім склепі, то самі завважили різні ціни на олівці, що виглядають на око однаковими.

А. Ю., Ню Йорк. — Допис про „Дискусійні вечори" в Літ. - Мист. Клюбі інтересний, але тільки для тих, що самі брали в дискусії участь. Загал читачів не знатиме в чому діло. Увагу звернено там тільки на форму дискусії, що відноситься виключно до учасників, натомість нічого не сказано про сам предмет і суть дискусії, що могло б заінтересувати ширші кола читачів. Завваги, подані в дописі, було б найкраще висловити під час дискусії та безпосередньо її учасникам.

Перепис населення в Західної півкулі

Уже багато людей чуло, що в 1950 році в ЗДА буде загальний перепис населення, але мало хто знає, що цей перепис буде проведений як частина загального перепису населення всієї західньої півкулі, в якому візьмуть участь 22 країни. Це буде перший в історії перепис, проведений в такому розмірі.

Кожна країна - учасниця перепису опублікує наслідки перепису, який буде проведений за однаковими стандартами і за однаковими науковими методами. Отже, в результаті перепису з'ясується загальна картина господарства всієї півкулі, буде систематизована соціяльна і економічна інформація про всі 22 країни.

Тепер уже більше як 125 статистиків з різних країн Америки прибуло до ЗДА, щоб ознайомитися з новітніми методами перепису. Спеціяльний координаційний комітет з представників усіх 22 країн буде плянувати перепис, а потім керувати ним.

Перепис 1950 року буде сімнадцятим що-десятирічним переписом населення ЗДА. Перший перепис був проведений 1790 року. Найважливіша мета перепису, як то було визначено конституцією, — визначити правдиву кількість населення для правильного визначення кількости депутатів від кожного стейту, а також для розподілу податків між стейтами. Отже, підчас перших переписів брали в рахунок лише кількість населення, але в 1810 році вже включили і інші данні, а перепис 1950 року буде найширшим переписом у історії, який має зібрати данні і про населення, і про житлові умови, і про сільське господарство ЗДА. Деякі інші країни Америки збиратимуть данні і про промисловість, про транспорт, про харчування і про культурне життя.

Директор Бюра, що проводить перепис в ЗДА, Філіп Гавзер, сказав, що цей спільний перепис дасть всю потрібну інформацію для технічної допомоги недорозвинутим країнам, які будуть охоплені програмою Трумана, що має назву „Програма число чотири", бо вона є четвертою з чотирьох напрямків акції в галузі міжнародніх зв'язків ЗДА.

НА АКТУАЛЬНІ МУЗИЧНІ ТЕМИ.

(Докінчення зі стор. 3-тої)

дитися у тих, яких судьба заставила бути дирігентами тут в Америці, і тих, які дотепер виконували ці обов'язки, не маючи до того відповідних кваліфікацій. Фахові музики-піяністи, співаки, дирігенти й інші мистці, мусіли посвятити цілі роки на музичні студії, щоб чогось навчитися, а тут, в Америці, під сучасну пору — якось інакше. Не треба багато вміти, щоб про нього написали в суперлятивах, бо ті, що пишуть, — не здають собі справи з того, що пишуть. Хто б не виступив, той змісця — дуже добрий, — один з найкращих, або й найкращий співак, чи то дирігент у цілій Америці. Про цей анормальний стан багато говориться у фахових колах, але ніхто не підніс цього в пресі, аж врешті п. М. Федорів відважився щиро і відверто про це написати. Заінтересовані в тій справі і діткнені щирістю автора, — повинні взятися до праці над собою і основно пройти потрібний матеріял до виконуваної ними праці, а саме: теорію музики, гармонію, де-що з контрапункту й акустики, історію музики, простудіювати хорову літературу українських і чужих композиторів, а вкінці — опанувати саму техніку дирigування. Нераз приходилося слухати пісню Недільського „Засяло сонце золоте", яка зачинається трьома вісімками у такті 4/4, а як мало дирігентів дають правильний передрух до цієї пісні. Чи це аж така складна справа? Напевно — ні! Більше праці над собою і більше самокритики, а як піднесеться рівень фаховістю дирігента, то й пісня інакше звучатиме.

Вкінці, — „щоб ці завдання наша пісня тут могла сповняти, мусить вона діяти в спосіб зорганізований, з широким закроєм її праці і впливу на всі українські станиці, втягаючи до цього усі можливі фахові сили, очолювані авторитетом, створеної та уповажненої до цього інституції, з окремими референтурами для музики церковної і світської. Це те, що було мрією пок. М. Гайворонського, одного зі славних українських піонірів - музиків на американській землі.

Коли це станеться, тоді напевно знайдеться гідний наслідник Кошиця, який при моральній і матеріяльній підтримці компетентних чинників, поведе нашу пісню до нових тріюмфів.

Кирило Цепенда.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

В Свободі ч. 32 з 9-го лютого було подано, що збори від. 200 УНС відбудуться 1-го лютого, а має бути 11-го лютого.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. Чорноморська Січ, від. 14, повідомляє членів, що збори відбудуться в середу, 15. лютого, вг од. 8. ввечір, в Січовім Домі, 508 — 18th Ave., cor. 13 St. Просимо членів прийти, бо буде вибір делеґатів на конвенцію УНС. Також взиваємо довгуючих членів вирівняти свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. Пригадуємо, що обовязком кожного члена є принести вкладки на збори або до дому секретаря, бо неможливо, щоб один міг обійти всіх. — За уряд: М. Васараб, предс.; М. П. Отрок, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. лютого, точно в год. 2. пополудні, в Гром Домі. Всі члени повинні бути приявні, бо буде вибір делеґата на конвенцію УНС. — За уряд: П. Закорчемний, предс.; Ф. Трось, кас.; В. Новак, секр.

ЕМБРИДЖ, ПА. — Бр. св. О. Николая подає до відома всім своїм членам, що місячні збори відбудуться в неділю 12. лютого. Проситься всіх членів прийти на ці збори, бо крім інших справ буде вибір делеґатів на конвенцію УНС. — Й. Білик.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Бр. св. Володимира, відділ 286, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. лютого, в годині 7. ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Fleet St. Проситься всіх членів прийти на означений час, бо будуть важні справи до полагодження і буде вибір делеґата на конвенцію УНС. — Т. Заканич, секр.

ЛОС АНДЖЕЛЕС, КАЛІФ. — На річних зборах відділу 257 дня 29. січня вибрано такий уряд на 1950 рік: Д-р Г. Г. Скегар, предс.; О. Гадз, заст.; П. Сильчак, фін. секр.; Н. Новак, кас.; Т. Гаврилюк, рек. секр.; А. Маланяк і П. Белей, контр. Місячні збори будуть відбуватися в другу суботу в місяці кожного місяця, в год. 8. ввечір, в Danish Auditorium., 1359 W. 24th St., Los Angeles, Calif. — Т. Гаврилюк, рек. секр.

АМСТЕРДАМ, Н. Й. — Тов. ім. Івана Франка, від. 266, повідомляє всіх своїх членів і члениць, що місячні збори відбудуться в суботу, 11. лютого, в годині 7. ввечір, в гали церкви св. О. Миколая. Уряд просить всіх члениць і членів прийти на ці збори, бо є важні справи і буде вибір делеґатів и конвенцію УНС. На річних зборах вибрано уряд на 1950 рік: Т. Сюрко, предс.; Ю. Грицай, кас.; В. Труфин, секр.

ГВАЙТСТОН, Н. Й. — Тов. Просвіта, від. 129, повідомляє, що збори відбудуться в суботу, 11. лютого, в домі тов. С. Левицького, 149-17 — 16 Rd., в год. 8. ввечір. Обовязком всіх членів є явитись, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся член підлягає карі після статута. — М. Баран, предс.; С. Левицька, кас.; М. Дзярський, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 76, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 12. лютого в Укр. Сентралі, 186 Вілям ул., в годині 1. пополудні. Проссимо членів прийти на ці збори, заплатити місячні вкладки і вибрати делеґата на конвенцію У. Н. Союзу. — За уряд: Т. Сороколіт, предс.; Н. Хащевський, кас.; В. Салабун, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, 12. лютого, вг одині 1. пополудні, в домі Горожан, 847 N. Franklin St. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо є багато справ до полагодження. — За уряд: Н. Курко, предс.; І. Потучко, рек. секр.; М. Паранич, фін. секр.

ПРАЦЯ

ЖІНКИ або ДІВЧИНИ в роках 18—30, до праці в Dry Cleaning Plant в українського кравця. Англійської мови не вимагається, може бути новоприбула з краю. Роботи навчимо, платня $50 місячно початково і все утримання. Голоситись до: HARRY SHEWCZUK, 2238 E. Adams Street, Freeport, Illinois.

ПОШУКУЮ
ЧОЛОВІКА НА ФАРМУ
коло курей. Голоситись:
THEO. KOWALSKY
R. 3, Box 415
Millville, N. J.

ПОШУКУВАННЯ

ХТО ЗНАЄ про місце перебування **КОБЛЯНСЬКОЇ МИРОСЛАВИ** з Олексичі коло Сірна, прошу повідомити на адресу:
ТУРЯНСЬКИЙ ІГОР
c/o Stephen Ostrowskyj
141 — 9th St., Jersey City 2, N. J.

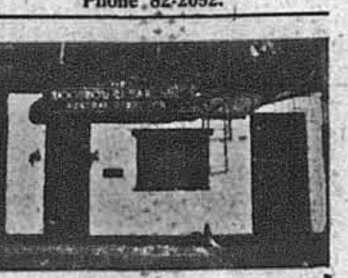
Пошукую **ГЕЛЕНИ ЗАЛУЦЬКОЇ**, зам. **МИХАЛЬЧУК**, і її сестер та братів з села Тростянець, Бережани, Галичина, котрі виїхали перед першою світовою війною до Америки. Хто знає про них, або вони самі, прошу голоситись до:
PAUL MYCHALCZUK
6003 Highwood Rd., Baltimore 10, Md.

КАТЕРИНА ЛЯХНОВСЬКА з дому **ГРИВНАК**, пошукує **СИВАНИЧ ВАСИЛЯ**, який вже давніше виїхав з села Хоцень, повіт Сянок, до ЗДА.
KATERYNA LACHNOWSKA
D.P. Camp
Heidenau, Kr. Harburg, Germany

ОЛЬГА ДЕЖУРКО з дому **ТУРЧИН**, пошукує рідних і знайомих із села Стинавча Ножного, повіт Стрий. Прошу зголоситись на адресу:
OLGA DEZURKO,
c/o Bel Tower Farm,
Gardenville, Bucks County, Pa.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

В подяці п. Тараса Сімків в ч. 25 Свободи з 1. лютого подано „і його синів-робітників", а має бути: і його співробітників; дальше подано „пп. Ткачовичам", а має бути пп. Ікаловичам.

ТАРЗАН, ч. 2277. Молат успокоєний.

IN DEADLY EARNEST MOLAT FOUGHT HIS OLD FRIEND WHO HE THOUGHT HAD BECOME HIS ENEMY.---

WHILE TARZAN IN GUTTERAL APE-LANGUAGE TRIED TO EXPLAIN THAT HE HAD COME TO HELP.

FINALLY, REASSURED, MOLAT ALLOWED HIMSELF TO BE SUBDUED.

BUT, AS ZEE'S SHARP HYPODERMIC ENTERED HIS SIDE THE BIG APE CONVULSIVELY LASHED OUT WITH ONE ARM.

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Молат боровся зовсім поважно проти свого приятеля, вважаючи його тепер за ворога...

...саме тоді, коли Тарзан пробував в малпячій мові вияснити, що він прийшов йому на рятунок.

Вкінці, Молат дався переконати і піддався.

Одначе, коли гострий підшкірний лік зайшов у її тіло, велика малпа несвідомо вдарила одною рукою.